

ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ ΓΙΑ ΤΟ TikTok

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επίκεντρο της εν λόγω μελέτης αποτελεί η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ που επικύρωσε ομόφωνα έναν ομοσπονδιακό νόμο που απαγορεύει την εφαρμογή κοινωνικής δικτύωσης TikTok στις Ηνωμένες Πολιτείες, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης της πλατφόρμας με έδρα την Κίνα πουλήσει το TikTok σε μη ελεγχόμενο από την Κίνα φορέα αμερικανικών συμφερόντων. Κεντρικό ζήτημα αποτελεί, κατά πόσο η απαγόρευση μιας εφαρμογής που λειτουργεί ως υποδομή επικοινωνίας θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο σε ακραίες περιπτώσεις, εάν το διανεμόμενο περιεχόμενο παραβιάζει κατά κύριο λόγο θεμελιώδεις κανόνες και αξίες που προστατεύουν την ασφάλεια, ή εάν τα δεδομένα των χρηστών που συλλέγονται από την πλατφόρμα χρησιμοποιούνται με καταχρηστικό τρόπο παραβιάζοντας σαφώς την ασφάλεια και τα προσωπικά τους δεδομένα, διαφορετικά μια τέτοια απαγόρευση θα ήταν δυσανάλογη.

**Χρυσούλα
Μ. Μιχαηλίδου**
Δικηγόρος, Δ.Ν.
Πανεπιστημίου
Χαϊδελβέργης

ABSTRACT

The focus of this study is the US Supreme Court decision that unanimously upheld a federal law that bans the social media app TikTok in the United States unless the owner of the China-based platform sells TikTok to a non-Chinese-controlled entity of US interests. A central issue is whether blocking an app that functions as a communication infrastructure should only be allowed in extreme cases, if

the distributed content primarily violates fundamental rules and values that protect security, or if user data collected by the platform is used in an abusive manner in clear violation of security and personal data, otherwise such a blocking would be disproportionate.

Ι. Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ TikTok ΩΣ «ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ»

Οι δραστηριότητες των διαδικτυακών πλατφορμών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως απαραίτητες υποδομές επικοινωνίας¹ εγείρουν ζητήματα ασφάλειας. Ένα επίκαιρο παράδειγμα είναι η συζήτηση γύρω από την πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης TikTok. Στα δημοκρατικά κράτη που διέπονται από το κράτος δικαίου, υπάρχει ανησυχία ότι η TikTok θα μπορούσε να διαβιβάσει ευαίσθητα δεδομένα χρηστών σε κινεζικές κυβερνητικές υπηρεσίες, καθώς οι νόμοι στην Κίνα όπου η εταιρεία που το λειτουργεί έχει την πραγματική έδρα της επιτρέπουν στην Κυβέρνηση να έχει πρόσβαση στα δεδομένα της υπηρεσίας και μάλιστα χωρίς να έχουν γνώση για αυτό οι χρήστες της. Επιπλέον, υπάρχουν φόβοι ότι η Κυβέρνηση της Κίνας και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας που την μονοπωλεί θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το περιεχόμενο του TikTok για τη διάδοση παραπληροφόρησης και να κάνουν κατάχρηση της πλατφόρμας για σκοπούς προπαγάνδας². Για τους λόγους αυτούς, άλλωστε, η Ινδία απαγόρευσε το TikTok (μαζί με άλλες 58 εφαρμογές κινητών τηλεφώνων κινεζικής προέλευσης) στις 29.06.2020, μετά από το ξέσπασμα συγκρούσεων στα ινδοκινεζικά σύνορα³, ενώ τον Μάρτιο του 2023 η Κυβέρνηση του Προέδρου Biden έδωσε οδηγίες στις δημόσιες υπηρεσίες να διαγράψουν την εφαρμογή από τις συσκευές τους και ζήτησε αντίστοιχα μέτρα από τις σύμμαχες χώρες⁴. Αντίστοιχα μέτρα υιοθέτησαν και η Ευρωπαϊκή Ένωση,

¹ Η υπόθεση *Moody v. NetChoice*, 603 U.S. 707 (2024) αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια του Ανώτατου Δικαστηρίου να εφαρμόσει την Πρώτη Τροποποίηση του Συντάγματος στη ρύθμιση του περιεχομένου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών υποδομών μπορούν να ενεργούν τόσο ως ομιλητές όσο και ως ρυθμιστές του λόγου άλλων ανθρώπων. Αυτό απαιτεί μια μετατόπιση από το παραδοσιακό δυαδικό μοντέλο ρύθμισης του λόγου –κυβέρνηση έναντι πολιτών– σε ένα πλουραλιστικό ή τριγωνικό μοντέλο, στο οποίο τόσο τα κράτη όσο και οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών υποδομών ρυθμίζουν τον λόγο των τελικών χρηστών. Το τρίγωνο της ελευθερίας του λόγου δημιουργεί διαρκείς συγκρούσεις μεταξύ των συμφερόντων της ελευθερίας του λόγου των εταιρειών υποδομής και των τελικών χρηστών. Η απόφαση *Moody* αποτελεί παράδειγμα αυτών των τάσεων, χορηγώντας στις εταιρείες κοινωνικής δικτύωσης το δικαίωμα να ρυθμίζουν την ομιλία των τελικών χρηστών τους. Τα συμφέροντα της ελευθερίας του λόγου των τελικών χρηστών παίζουν ελάχιστο έως καθόλου ρόλο στην ανάλυση του Δικαστηρίου. Βλ. Balkin, *Moody v. NetChoice: The Supreme Court Meets the Free Speech Triangle*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 20.01.2025) και σύνοψή του στην [ανάγνση](#) [perma.cc/A5HZ-U4MQ].

² Ως προς την αλληλεπίδραση της πολιτικής κατάστασης της Κίνας και των μέσων ενημέρωσης, βλ. Hart/Holznapel, *Chinas Medienlandschaft und das Internet*, MMR 2013, σελ. 491 επ.

³ Βλ. Pareek, *Good morning, America: Why India banned TikTok 5 years back*, India Today 19.01.2025. Δεν υπήρξε δικαστική προσφυγή κατά της απαγόρευσης στα ινδικά δικαστήρια. Πάντως η κρίσιμη για την απαγόρευση διάταξη του Section 69A of the *Information Technology Act*, που επιτρέπει στην Κυβέρνηση της Ινδίας να απαγορεύει τη μετάδοση κάθε πληροφορίας στο διαδίκτυο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια, κρίθηκε συνταγματική από μία διμελή σύνθεση του Supreme Court of India στη θεμελιώδη υπόθεση *Shreya Singhal v. Union of India*, *All India Reporter (AIR)* 2015 SC 1523 – Rohinton Fali Nariman J (με ιδιαίτερη αναφορά και στην αμερικανική νομολογία) (κείμενο της απόφασης διαθέσιμο στο [link](#)).

⁴ Είχε προηγηθεί η θέσπιση σχετικού ομοσπονδιακού νόμου (No TikTok on Government Devices Act, 29.12.2023).

το Ηνωμένο Βασίλειο, ο Καναδάς, η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία, ενώ η Ταϊβάν είχε προηγηθεί ήδη από τον Δεκέμβριο του 2022. Απαγόρευση του TikTok έχει επιβάλει για λόγους δημόσιας τάξης ήδη το 2021 η Ινδονησία, αλλά πρόσφατα και η Αλβανία κατηγορώντας την εφαρμογή ότι εξαπτεί τη βία μεταξύ των ανηλίκων⁵. Αλλά και οι γαλλικές αρχές απαγόρευσαν στις 15.05.2024 κατά τις πρόσφατες ταραχές στην περιοχή το TikTok, στο υπερπόντιο διαμέρισμα της Νέας Καληδονίας για λόγους δημόσιας τάξης⁶.

Με αφορμή την πρόσφατη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ στην υπόθεση που αφορά την πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης TikTok, τίθεται το κεντρικό ζήτημα αν μπορούν οι απειλές για την προστασία των δεδομένων και την εθνική ασφάλεια να δικαιολογήσουν την απαγόρευση της συγκεκριμένης πλατφόρμας.

Η TikTok Inc., εταιρεία με έδρα στην Καλιφόρνια, διαχειρίζεται και διαθέτει την πλατφόρμα TikTok στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η TikTok είναι μια πλατφόρμα μέσων κοινωνικής δικτύωσης που επιτρέπει στα άτομα να δημιουργούν, να μεταφορτώνουν και να παρακολουθούν σύντομα βίντεο κλιπ που επικαλύπτονται με κείμενο, φωνητικά και μουσική. Η TikTok Inc. είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της TikTok LLC, η οποία με τη σειρά της είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της TikTok Ltd., η οποία με τη σειρά της είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της Beijing Bytedance Technology Ltd. (εφεξής: ByteDance). Η ByteDance, με τη σειρά της, έχει συσταθεί στα Νησιά Κέιμαν, αλλά έχει την έδρα της στο Πεκίνο και λειτουργεί κυρίως από γραφεία στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Εκτός από τον νομικό έλεγχο της TikTok Inc. λόγω της ιδιοκτησίας της, η ByteDance διαδραματίζει τουλάχιστον έναν πολύ σημαντικό ρόλο στη λειτουργία της πλατφόρμας TikTok στις ΗΠΑ: Τα άτομα βλέπουν περιεχόμενο στο TikTok κυρίως μέσω της ροής «Για Εσάς» («For You»), η οποία παρουσιάζει σε κάθε θεατή βίντεο που έχουν επιμεληθεί ειδικά γι' αυτόν από τις επιλογές της εταιρείας σχετικά με τη συγκράτηση του περιεχομένου, τις αποφάσεις προώθησης και φιλτράρισματος βίντεο και, κυρίως, τη «μηχανή συστάσεων» του TikTok. Η δημοτικότητα του TikTok είναι σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση του ιδιόκτητου αλγορίθμου που κινεί τη «μηχανή συστάσεων»

Παράλληλα 32 Πολιτείες την περίοδο 2022-2023 προέβλεψαν αντίστοιχα μέτρα. Η Μοντάνα έγινε μάλιστα τον Απρίλιο 2023 η πρώτη Πολιτεία που θέσπισε απαγόρευση της εφαρμογής εντός των ορίων της και δεν επέτρεπε στα καταστήματα εφαρμογών να την προσφέρουν. Η εφαρμογή της νομοθεσίας ανεστάλη πάντως με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του Ομοσπονδιακού Περιφερειακού Δικαστή την παραμονή της θέσεως σε ισχύ της απαγορεύσεως την 01.12.2023, επειδή παραβίαζε συνταγματικές διατάξεις που προστατεύουν το διαπολιτειακό εμπόριο. Βλ. US District Court for the District of Montana, *Samantha Alario και TikTok Inc. v. Austin Knudsen*, διαθέσιμο στο [link](#).

⁵ Η απαγόρευση επιβλήθηκε προσωρινά για ένα έτος. Βλ. *Legal Monitor Worldwide* 23.12.2024, Σημειωτέον ότι την ίδια αιτιολογία περί προστασίας ανηλίκων έδωσε τον Απρίλιο 2022 και η κυβέρνηση των Ταλιμπάν όταν απαγόρευσε την εφαρμογή στο Αφγανιστάν. Η εφαρμογή πάντως φαίνεται ότι πράγματι δημιουργεί εθισμό στα νεαρά άτομα.

⁶ Η απαγόρευση οδήγησε σε διαμάχη ενώπιον του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο όμως απέρριψε το σχετικό ειδικό ένδικο βοήθημα προσωρινής δικαστικής προστασίας των δημοσίων ελευθεριών (*référé-liberté*) (το δικόγραφο της προσφυγής διαθέσιμο στο [link](#)). Βλ. σχετικά CE Ord. 23 mai 2024, n° 494320, *La Quadrature du net*, AJDA 2024, 2013, note Crinon. Το Conseil d'État αποφάσισε ότι δεν μπορούσε να χορηγήσει ασφαλιστικά μέτρα για οικονομικούς λόγους και αφού διαπίστωσε ότι η ελευθερία της επικοινωνίας δεν περιοριζόταν υπερβολικά ενόψει του ότι δεν απαγορεύθηκαν άλλα κοινωνικά δίκτυα. Οι προσφεύγοντες έχουν ασκήσει και αίτηση ακυρώσεως, στην οποία ζητούν μάλιστα και την αποστολή προδικαστικού ερωτήματος ως προς τη συνταγματικότητα του μέτρου της απαγόρευσης στο Συνταγματικό Συμβούλιο. Η νομολογία του τελευταίου φαίνεται μάλιστα ότι τους ευνοεί. Βλ. σχετικά Lécuyer, *Droit public et liberté d'expression (Janvier 2023-Mai 2024)*, 2024, σελ. 386 επ.

(“recommendation engine”) και ο οποίος καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τι βλέπουν οι θεατές στις ροές «Για εσάς»⁷. Η ByteDance ανέπτυξε αρχικά τον πηγαίο κώδικα για τη μηχανή συστάσεων και παραμένει υπεύθυνη για την ανάπτυξη του κώδικα που τρέχει την πλατφόρμα TikTok. Η νομοθεσία της ΛΔΚ απαγορεύει την εξαγωγή αυτού του εμπιστευτικού αλγορίθμου από την Κίνα⁸.

Η είδηση ότι το TikTok μπορούσε κάλλιστα να σκοτεινιάσει στις ΗΠΑ το Σαββατοκύριακο 18-19 Ιανουαρίου 2025 έχει ήδη ωθήσει εκατομμύρια χρήστες να καταφύγουν σε άλλες –επίσης– κινέζικες πλατφόρμες. Σε κάθε περίπτωση, ενώ δεν είναι σαφές αν αυτές οι εφαρμογές θέτουν τις ίδιες ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια, η μετανάστευση των χρηστών των ΗΠΑ σε αυτές φαίνεται σίγουρα να αναιρεί ολόκληρο τον σκοπό της απαγόρευσης του TikTok. Πρόσφατες αναφορές ειδήσεων δείχνουν ότι οι χρήστες του TikTok ήδη συρρέουν σε εναλλακτικές κινέζικες εφαρμογές όπως το Lemon8 και το RedNote. Ωστόσο, επειδή το Lemon8 ανήκει στη ByteDance, λογικά θα αντιμετωπίσει άμεση απαγόρευση μαζί με το TikTok. Άλλες κινέζικες εφαρμογές, όπως το RedNote, κατέχουν μια πιο διφορούμενη θέση και ενώ δεν απαγορεύονται αυτόματα, θα μπορούσε, ωστόσο, να ενεργοποιηθεί μια παρόμοια διαδικασία εκποίησης τους ή απαγόρευσης λειτουργίας τους, αφού διαπιστωθεί ότι αποτελούν «σημαντική απειλή για την εθνική ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών»⁹.

Σε περιπτώσεις όπως αυτές, η ελευθερία του λόγου και τα συμφέροντα της κρατικής ασφάλειας μπορεί να συγκρούονται. Ένα δημοκρατικό συνταγματικό κράτος πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την ασφάλεια του ιδίου και των πολιτών του. Η πρόκληση, ωστόσο, έγκειται στη χρήση ρυθμιστικών εργαλείων που δεν θα διακινδυνεύουν την ελευθερία της έκφρασης¹⁰. Συνεπώς, τίθεται το ερώτημα: Αντέχουν οι γενικές απαγορεύσεις της χρήσης των πλατφορμών για λόγους ασφαλείας στα θεμελιώδη δικαιώματα επικοινωνίας; Αυτό, με τη σειρά του, ενσωματώνεται στο γενικότερο ερώτημα πώς μπορούν να ρυθμιστούν οι πλατφόρμες και η χρήση τους σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα υπό το πρίσμα των αντικρουόμενων συμφερόντων ασφαλείας.

II. Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΗΠΑ ΩΣ ΑΝΑΧΩΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ TikTok

Στις 23 Απριλίου 2024, το Κογκρέσο επικαλούμενο ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια ψήφισε με συντριπτική πλειοψηφία το γνωστό ως “The Protecting Americans from Foreign Adversary Controlled Applications Act” (εφεξής: PAFACAA), δηλαδή τον «Νόμο για την Προστασία των Αμερικανών από Εφαρμογές που Ελέγχονται από Ξένους Αντιπάλους». Ο νόμος αυτός περιείχε διατάξεις που αφορούσαν εταιρείες μέσω κοινωνικής δικτύωσης που ανήκαν σε ξένες εταιρείες

⁷ Lederman, *TikTok Meets the Comstock Act: The Centrality of the Data-Protection Justification in TikTok Inc. v. Garland*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 04.01.2025) [perma.cc/MG53-CMAF].

⁸ Βλ. Bomboy, *Supreme Court allows TikTok ban to go into effect*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/M6BL-H9GD].

⁹ Βλ. Ali, *The Supreme Court Upheld the TikTok Ban. Is RedNote Next?*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/7LG5-MXDM].

¹⁰ Βλ. Soave, *SCOTUS Rules in Favor of TikTok Ban as Some Supporters Realize it's a Bad Idea*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/VFX8-P7NR].

ή σε εταιρείες που ανήκαν σε ξένους υπηκόους από χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως ξένοι αντίπαλοι των ΗΠΑ, και οι οποίες έχει κριθεί ότι αποτελούσαν σημαντική απειλή για την εθνική ασφάλεια. Ο εν λόγω νόμος κατονόμασε μάλιστα συγκεκριμένα την κινεζική εταιρεία ByteDance και το TikTok ως εφαρμογή ελεγχόμενη από ξένο αντίπαλο. Επιπλέον, υποχρέωνε τη μητρική εταιρεία ByteDance με έδρα την Κίνα να εκποιήσει την εφαρμογή TikTok εντός 9 μηνών, είτε παύοντας τις δραστηριότητές της, είτε πουλώντας την σε αμερικανική επιχείρηση. Εάν η ByteDance δεν συμμορφωνόταν με αυτή την απαίτηση, το TikTok θα μπορούσε να απαγορευτεί από τα αμερικανικά καταστήματα εφαρμογών. Η προθεσμία για την πώληση ήταν η 19η Ιανουαρίου 2025. Εάν η ByteDance δεν το είχε πράξει έως τότε, το TikTok θα αντιμετώπιζε απαγόρευση από τα καταστήματα εφαρμογών και τις υπηρεσίες φιλοξενίας στο διαδίκτυο των ΗΠΑ, περιορίζοντας τις νέες λήψεις και την πρόσβαση στο περιεχόμενό του. Ταυτόχρονα, ψηφίστηκε ένας άλλος νόμος, ο «Νόμος για την Προστασία των Δεδομένων των Αμερικανών από Ξένους Αντιπάλους» (Protecting Americans' Data from Foreign Adversaries Act). Ο νόμος αυτός απαγορεύει στις εταιρείες που πωλούν δεδομένα να διαβιβάζουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα Αμερικανών πολιτών στις λεγόμενες ξένες αντίπαλες χώρες και σε ιδρύματα ή εταιρείες που ελέγχονται από τις χώρες αυτές. Αυτό περιλαμβάνει και την TikTok.

Ο PAFACAA, που ψηφίστηκε με συντριπτική διακομματική υποστήριξη¹¹, δημιουργεί ένα πλαίσιο εκποίησης ή απαγόρευσης για ορισμένες εφαρμογές που ελέγχονται από το εξωτερικό. Ο νόμος στοχεύει συγκεκριμένα το TikTok και τη μητρική του εταιρεία ByteDance, αν και θεσπίζει επίσης έναν ευρύτερο μηχανισμό για τη ρύθμιση παρόμοιων εφαρμογών. Ο βασικός μηχανισμός του νόμου είναι απλός: Εάν η ByteDance δεν εκποιήσει την TikTok μέσω μιας «αναγνωρισμένης εκποίησης» που αφαιρεί τον έλεγχο του «ξένου αντιπάλου», οι αμερικανικές εταιρείες όπως η Apple, η Google, η Amazon, Microsoft ή η Oracle πρέπει να σταματήσουν να παρέχουν την κρίσιμη υποδομή της εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στο κατάστημα εφαρμογών και των υπηρεσιών φιλοξενίας στο cloud. Ειδικότερα, ο PAFACAA ρυθμίζει αυτούς τους αμερικανικούς παρόχους υπηρεσιών και όχι απευθείας το TikTok ή τους χρήστες του. Μια ειδική εκποίηση απαιτεί προεδρική πιστοποίηση μέσω μιας διυπηρεσιακής διαδικασίας, η οποία αποδεικνύει ότι (α) η εφαρμογή δεν ελέγχεται πλέον από ξένο αντίπαλο και (β) δεν θα υπάρξει επιχειρησιακή σχέση μεταξύ των αμερικανικών επιχειρήσεων και των οντοτήτων που ελέγχονται από το εξωτερικό, ιδίως όσον αφορά τους αλγόριθμους σύστασης περιεχομένου και την κοινή χρήση δεδομένων¹².

Ο νέος νόμος που επέβαλε είτε την εκποίηση ή την απαγόρευση, που εν τέλει σήμανε το τέλος του TikTok στις ΗΠΑ, σηματοδοτούσε απλώς την τελευταία κορύφωση μιας μακροχρόνιας διαμάχης, το υπόβαθρο της οποίας είναι η σύγκρουση εξωτερικής πολιτικής μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας. Ήταν ήδη σαφές ότι ο νόμος θα αποτελούσε αντικείμενο δικαστικής διαμάχης: Η ByteDance

¹¹ Βλ. για τη νομοθετική ιστορία [link](#). Εκτός από την ειλικρινή ανησυχία για την κινεζική επιρροή, σημαντικό ρόλο έπαιξε και η πολιτική συγκυρία που ανέδειξε τη δυνατότητα πολιτικής εκμετάλλευσης της εφαρμογής. Βλ. McCann Ramirez, *Lawmakers Admit They Want to Ban TikTok Over Pro-Palestinian Content*, Rolling Stone 06.05.2024, διαθέσιμο στο [link](#) [perma.cc/RVJ8-9CK7].

¹² Βλ. Howe, *Supreme Court upholds TikTok ban*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/YA4F-7P9Y] με περαιτέρω συνδέσεις προς προηγούμενες συναφείς αναρτήσεις.

είχε ήδη ανακοινώσει ότι θα προσφύγει στη δικαιοσύνη με την αιτιολογία της παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων επικοινωνίας, δηλαδή της Πρώτης Τροποποίησης του Αμερικανικού Συντάγματος. Η Πρώτη Τροποποίηση αποτελεί πράγματι ένα αποφασιστικό συνταγματικό εμπόδιο: εγγυάται την ελευθερία της επικοινωνίας σχεδόν άνευ όρων, και η νομολογία που καθορίζεται από μια πλούσια πρακτική του Ανώτατου Δικαστηρίου προστατεύει επίσης τις μονόπλευρες, ριζοσπαστικές ή σοκαριστικές μειοψηφικές απόψεις, από τις οποίες βρίθει το TikTok. Μια απαγόρευση θα αποτελούσε σοβαρή καταπάτηση της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης εκατομμυρίων ανθρώπων. Αν και μπορεί να υπάρχουν λόγοι για να εξεταστεί μια τέτοια απαγόρευση, οι λόγοι αυτοί θα πρέπει να συνιστούν πολύ σοβαρή απειλή για το κράτος και την κοινωνία για να είναι έγκυροι στο πλαίσιο της ελευθερίας της έκφρασης υπό το πρίσμα της Πρώτης Τροποποίησης¹³. Η προστασία των συμφερόντων της εθνικής ασφάλειας και της εξωτερικής πολιτικής είναι ίσως το πιο πειστικό επιχείρημα υπέρ της λήψης μέτρων κατά της TikTok. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο τους φόβους για κατάχρηση δεδομένων που σχετίζονται με την ασφάλεια, αλλά και τον αλγοριθμικό έλεγχο του περιεχομένου, τη διάδοση της προπαγάνδας, την υποδαύλιση των συγκρούσεων και τη διάδοση της παραπληροφόρησης¹⁴.

III. ΤΟ TikTok ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΗΠΑ

Η ByteDance στράφηκε κατά της ομοσπονδιακής Κυβέρνησης μετά την ψήφιση του PAFACA, ισχυριζόμενη, ότι ο νόμος παραβιάζει την Πρώτη και την Πέμπτη Τροποποίηση. Το Ομοσπονδιακό Εφετείο της Περιφέρειας της Κολούμπια απέρριψε ομόφωνα τους ισχυρισμούς της εταιρείας σχετικά με τη αντισυνταγματικότητα του νόμου τον Δεκέμβριο του 2024 και αρνήθηκε να χορηγήσει προσωρινή διαταγή, ενώ η ByteDance προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο¹⁵.

Στις 18 Δεκεμβρίου 2024, το Ανώτατο Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί στις υποθέσεις *TikTok, Inc. κατά Garland* και *Firebaugh κατά Garland*, αριθ. 24-656 και 24-657¹⁶, εάν ο Νόμος περί Προστασίας των Αμερικανών από Ελεγχόμενες από Ξένους Αντιπάλους Εφαρμογές (PAFACAA), τον οποίο υπέγραψε ο πρόεδρος Biden στις 24 Απριλίου 2024, παραβιάζει τη ρήτρα ελευθερίας του λόγου της Πρώτης Τροποποίησης, όπως εφαρμόζεται σε οποιονδήποτε από τους αιτούντες στις δύο ενοποιημένες υποθέσεις¹⁷. Η προφορική συζήτηση της υπόθεσης πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 10 Ιανουαρίου 2025¹⁸. Το Δικαστήριο καθόρισε αυτό το ασυνήθιστα γρήγορο χρο-

¹³ Για την ελευθερία του λόγου, όπως προστατεύεται από την Πρώτη Τροποποίηση, βλ. Φωτιάδου, *Σταθμίζοντας την ελευθερία του λόγου*, 2006, σελ. 151 επ.· Βρεττού, *Η αιχμηρή κριτική ως συνταγματικό δικαίωμα*, 2014, σελ. 14 επ.· και γενικά Τσακυράκη, *Η ελευθερία του λόγου στις ΗΠΑ*, 2η έκδ., 2021. Βλ. επίσης τις ερμηνείες κατ' άρθρο των Stone/Volokh, *Freedom of Speech and the Press*, διαθέσιμο στο [link](#)· Volokh, *Freedom of Speech and the Press*, διαθέσιμο στο [link](#)· και στο *Constitution Annotated* της Congressional Research Service διαθέσιμο στο [link](#).

¹⁴ Πρβλ. Gropp, *Why the Supreme Court is likely to side against 170 million TikTok users*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/JN2Z-EDB7].

¹⁵ Βλ. Pahwa, *The Whole TikTok Saga Shows Just How Clueless Everyone is*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/9RT6-RFHS].

¹⁶ Για την πορεία των δικαστικών προσφυγών βλ. [link](#).

¹⁷ Βλ. αναλυτικά για την πορεία της υποθέσεως στο Ανώτατο Δικαστήριο [link](#).

¹⁸ Το ηχητικό της συζήτησης και την απομαγνητοφώνησή της, βλ. [link](#).

νοδιάγραμμα, ώστε να μπορέσει, αν είναι δυνατόν, να επιλύσει την υπόθεση έως την Κυριακή 19 Ιανουαρίου, ημερομηνία κατά την οποία τίθενται σε ισχύ οι κανονιστικές διατάξεις του νόμου σε σχέση με την TikTok. Με απόφασή που εκδόθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2025, το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε ομόφωνα τη συνταγματική αμφισβήτηση που ήγειρε η TikTok κατά του PAFACAA. Το Ανώτατο Δικαστήριο φάνηκε έτσι να επιβεβαιώνει την πρόσφατη απόφαση του Ομοσπονδιακού Εφετείου της Περιφέρειας της Κολούμπια που έκρινε επίσης ότι ο νόμος είναι συνταγματικός¹⁹.

Η υπόθεση *TikTok, Inc. v. Garland* ήταν μια υπόθεση αναίρεσης ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών, που ασκήθηκε από την ByteDance Ltd. και TikTok σχετικά με τη συνταγματικότητα του PAFACA με βάση τη ρήτρα ελευθερίας του λόγου της Πρώτης Τροποποίησης. Η υπόθεση ενοποιήθηκε με την υπόθεση *Firebaugh v. Garland*, μια υπόθεση που ξεκίνησε με ένδικο βοήθημα που ήγειραν δημιουργοί περιεχομένου του TikTok κατά του νόμου²⁰.

Σε μια ομόφωνη (*per curiam*) απόφαση²¹ που δημοσιεύθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2025, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο νόμος ήταν συνταγματικός, καθώς το Κογκρέσο είχε αποδείξει ότι ο νόμος ικανοποιεί το ενδιάμεσο επίπεδο ελέγχου συνταγματικότητας (*intermediate scrutiny*) σε σχέση με ανησυχίες που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια. Συγκεκριμένα, το Ανώτατο Δικαστήριο επικύρωσε ομόφωνα έναν ομοσπονδιακό νόμο που ουσιαστικά απαγορεύει την εφαρμογή κοινωνικής δικτύωσης TikTok στις Ηνωμένες Πολιτείες, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης της πλατφόρμας με έδρα την Κίνα πουλήσει το TikTok σε μη ελεγχόμενο από την Κίνα φορέα αμερικανικών συμφερόντων. Οι δικαστές αποφάνθηκαν με πλειοψηφία 9-0 (και πέρα από τις συνήθεις ιδεολογικές διαιρέσεις τους) ότι εάν η κινεζική μητρική εταιρεία ByteDance της δημοφιλούς εφαρμογής κοινωνικής δικτύωσης TikTok δεν συμφωνήσει να πουλήσει την εφαρμογή σε Αμερικανό αγοραστή μέχρι την Κυριακή, το TikTok θα απαγορευτεί στα αμερικανικά smartphones²². Περαιτέρω, οι διαχειριστές καταστημάτων εφαρμογών όπως η Apple, η Google, η Amazon, η Microsoft ή η Oracle θα αντιμετωπίζουν σημαντικές κυρώσεις εάν συνεχίσουν να διανέμουν και να ενημερώνουν την εφαρμογή TikTok. Πράγματι, από τις 19 Ιανουαρίου 2025, οι χρήστες από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αδυνατούν να κατεβάσουν τη συγκεκριμένη εφαρμογή ή να την ενημερώσουν. Η απόφαση έθεσε τέλος, τουλάχιστον προς το παρόν, σε μια νομική μάχη που αφορούσε την εθνική ασφάλεια, την ελευθερία του λόγου και ένα φαινόμενο που έκανε εκατομμύρια Αμερικανούς να σαρώνουν παρallahρηματικά τις οθόνες των τηλεφώνων τους ανά πάσα στιγμή²³.

Οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου επικύρωσαν τον νόμο για την αναγκαστική πώληση του TikTok που είχε ψηφίσει το Κογκρέσο, γράφοντας στην *per curiam* απόφασή τους ότι ο νόμος είναι συνταγματικός επειδή αντιμετωπίζει στενά ένα ζήτημα εθνικής ασφάλειας –την απόκτηση

¹⁹ Βλ. Stern, *The Supreme Court Nailed Its Decision to Uphold the TikTok Ban*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/ES25-PHHL]. Επίσης βλ. τις από 17.01.2025 αναρτήσεις της Keller, διαθέσιμες στο [link](#) και στο [link](#), καθώς και σχολιασμός τους από Volokh, *From Daphne Keller (Stanford) on the TikTok Case*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025).

²⁰ Βλ. [link](#).

²¹ Βλ. Volokh, *The TikTok Majority Opinion*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/K9V3-P4ZG].

²² Βλ. απόφαση 604 U.S. (2025), Slip Opinion, Per Curiam, Nos. 24-656 and 24-657, διαθέσιμη στο [link](#).

²³ Βλ. Volokh, *The TikTok Majority Opinion*, ό.π.

δεδομένων Αμερικανών χρηστών από την κινεζική Κυβέρνηση– με τρόπο ουδέτερο ως προς την ομιλία. Ακόμα κι έτσι, η απόφαση, ωστόσο, εκφράζει κάποιες ανησυχίες σχετικά με το κατά πόσον αυτό ισχύει στην πραγματικότητα, σημειώνοντας επανειλημμένα ότι το Δικαστήριο είχε μόνο ένα περιορισμένο χρονικό πλαίσιο για να εξετάσει την υπόθεση, η οποία αφορά την εφαρμογή κανόνων της Πρώτης Τροποποίησης σε νέες τεχνολογίες. Σημειωτέον, ότι η Πρώτη Τροποποίηση απαγορεύει στο Κογκρέσο να θεσπίσει οποιονδήποτε νόμο που να περιορίζει την ελευθερία του λόγου ή του Τύπου²⁴.

Η αμερικανική Κυβέρνηση είχε προσφέρει δύο αιτιολογικές βάσεις για τον νόμο: ότι ο έλεγχος του TikTok από την Κίνα της επέτρεπε πρώτον να συλλέγει σωρεία ιδιωτικών δεδομένων και δεύτερο να διαδίδει κρυφή παραπληροφόρηση. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποδέχθηκε μόνο την πρώτη αιτιολογία, λέγοντας ότι η ιδιοκτησιακή δομή του TikTok δημιουργούσε ιδιαίτερες ανησυχίες. «Η συλλογή και ανάλυση δεδομένων είναι μια κοινή πρακτική σε αυτή την ψηφιακή εποχή», αναφέρει η απόφαση. «Αλλά η κλίμακα και η ευαλωτότητα της TikTok στον έλεγχο ξένων αντιπάλων, σε συνδυασμό με τις τεράστιες εκτάσεις ευαίσθητων δεδομένων που συλλέγει η πλατφόρμα, δικαιολογούν τη διαφορετική μεταχείριση για την αντιμετώπιση των ανησυχιών της κυβέρνησης για την εθνική ασφάλεια». Σύμφωνα με το τεστ ενδιάμεσου ελέγχου, τα σημαντικά συμφέροντα της εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε δικαιολογημένους περιορισμούς της ελευθερίας της έκφρασης, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα που χρησιμοποιούνται συνδέονται στενά με τα επιδιωκόμενα συμφέροντα²⁵.

Το Δικαστήριο βρήκε καταφύγιο στη συμβουλή του δικαστή *Frankfurter*, ο οποίος πριν από 80 χρόνια, όταν εξέταζε την εφαρμογή καθιερωμένων κανόνων στα εντελώς νέα προβλήματα που έθετε το αεροπλάνο και το ραδιόφωνο, προέτρεπε να μην «φέρουμε σε δύσκολη θέση το μέλλον». Οι δικαστές έχοντας υπόψη την παραδοχή αυτή, συνειδητοποίησαν, ότι οι υποθέσεις αυτές αφορούν νέες τεχνολογίες με μετασχηματιστικές δυνατότητες και συνεπώς αυτό το νέο πλαίσιο απαιτεί προσοχή εκ μέρους τους²⁶.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο υπερτονίζει ότι η απόφασή του ελήφθη σε τελείως στενή βάση και δεν πρέπει να ερμηνεύεται έτσι ώστε να επιτρέπει ευρέως στην αμερικανική Κυβέρνηση να αποφασίζει ποιος θα πρέπει να κατέχει εταιρείες μέσων ενημέρωσης. Όπως αναφέρει το Δικαστήριο, «η κλίμακα και η ευαλωτότητα της TikTok στον έλεγχο ξένων αντιπάλων, σε συνδυασμό με τις τεράστιες εκτάσεις ευαίσθητων δεδομένων που συλλέγει η πλατφόρμα, δικαιολογούν τη διαφορετική μεταχείριση από άλλες τέτοιες εταιρείες». Το Δικαστήριο προσθέτει ότι «ένας νόμος που θα στόχευε οποιονδήποτε άλλο θα συνεπαγόταν αναγκαστικά μια ξεχωριστή έρευνα και ξεχωριστές εκτιμήσεις»²⁷.

Ένα σημαντικό νομικό ζήτημα στην υπόθεση *TikTok* ήταν ποιο «επίπεδο ελέγχου» θα έπρεπε να εφαρμοστεί στην απαγόρευση του TikTok. Σε υποθέσεις Πρώτης Τροποποίησης, τα δικαστήρια εφαρμόζουν ένα ιδιαίτερα αυστηρό έλεγχο σε κάθε νόμο που επιχειρεί να ρυθμίσει το περιεχόμενο

²⁴ Lederman, *TikTok Meets the Comstock Act*, ό.π.

²⁵ Βλ. Rozenstein, *The Supreme Court Rules Against TikTok – Now What?*, διαθέσιμο στο [link](https://www.lederman.com/2025/01/17/01-17-25-supreme-court-rules-against-tiktok-now-what/) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/E4DX-XNJ6].

²⁶ Βλ. απόφαση 604 U.S. (2025), Slip Opinion, Per Curiam, ό.π.

²⁷ Ibidem.

του λόγου –δηλαδή ο νόμος στοχεύει στο ποιο μήνυμα προτίθεται να μεταδώσει ένας συγκεκριμένος ομιλητής. Σε αντίστιξη, τα δικαστήρια εξετάζουν λιγότερο αυστηρά τους νόμους που δεν στοχεύουν στο περιεχόμενο του λόγου, ακόμη και αν ο νόμος αυτός έχει κάποια παρεμπόμπουσα επίδραση στην ελευθερία του λόγου^{28,29}.

Το Ανώτατο Δικαστήριο εξέτασε τα επιχειρήματα σχετικά με την προσβολή της Πρώτης Τροποποίησης που προέβαλε η TikTok και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εν προκειμένω η υπόθεση εμπίπτει στην κατηγορία του ενδιάμεσου ελέγχου, ενός λιγότερο αυστηρού επιπέδου για την ελευθερία του λόγου από αυτό που επιδίωκε το TikTok. Ωστόσο, το τελευταίο ισχυρίστηκε ότι ο νόμος υπόκειται στο αυστηρότερο συνταγματικό κριτήριο για την ελευθερία του λόγου, που ονομάζεται «αυστηρός έλεγχος» (strict scrutiny)³⁰. Σύμφωνα με τον αυστηρό έλεγχο, η Κυβέρνηση φέρει το βάρος να αποδείξει, ότι έχει επιτακτικό συμφέρον να περιορίσει μια συνταγματική προστασία, όπως η ελευθερία του λόγου ή του Τύπου και χρησιμοποιεί ένα στενά προσαρμοσμένο μέσο μέσω του νόμου για να επιτύχει αυτά τα συμφέροντα. Η Κυβέρνηση πρέπει επίσης να αποδείξει, ότι χρησιμοποιεί το λιγότερο δυνατό περιοριστικό μέσο³¹.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο νόμος ικανοποιεί τα κριτήρια για υπαγωγή στον ενδιάμεσο έλεγχο. «Οι επίμαχες διατάξεις προωθούν ένα σημαντικό “κυβερνητικό συμφέρον” (δημόσιο συμφέρον) που δεν σχετίζεται με την καταστολή της ελεύθερης έκφρασης και δεν επιβαρύνουν ουσιαστικά περισσότερο την έκφραση λόγου από ό,τι είναι απαραίτητο για την προώθηση αυτού του συμφέροντος», αποφάνθηκε το Δικαστήριο. Για τον λόγο αυτό, δεν αποδέχθηκαν το αίτημα των αιτούντων για αυστηρό έλεγχο, καθόσον δεν υπήρχε λόγος για κάτι περισσότερο από έναν ενδιάμεσο έλεγχο³².

Αν και η απόφαση για το TikTok δεν επιλύει πλήρως αυτό το ζήτημα, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απαγόρευση του TikTok είναι «κατά το πρόσωπο του αποδέκτη ουδέτερη ως προς το περιεχόμενο» και δεν υπόκειται στο αυστηρό επίπεδο ελέγχου³³. Όπως γράφει το Δικαστήριο, ο νόμος δικαιολογείται από την επιθυμία της Κυβέρνησης να αποτρέψει την Κίνα από το να συλλέγει τεράστιες ποσότητες ευαίσθητων δεδομένων από 170 εκατομμύρια χρήστες του TikTok στις ΗΠΑ. Δεν υποκινείται από την επιθυμία καταστολής οποιασδήποτε συγκεκριμένης ιδέας ή άποψης. Αν η TikTok πωληθεί σε αμερικανική εταιρεία, ο νόμος επιτρέπει σε κάθε ομιλητή να μεταφέρει οποιοδήποτε μήνυμα θέλει στο TikTok.

Αποφασίζοντας κατά της εφαρμογής TikTok υπό την παρούσα ιδιοκτησία της, το Δικαστήριο

²⁸ Βλ. Blackman, *All the Things TikTok v. Garland did not decide*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/P7S7-UC22].

²⁹ Βλ. σύνοψη στο παράρτημα στο παρόν.

³⁰ Για τα επίπεδα ελέγχου, βλ. Συνοπτικά στο [link](#).

³¹ Millhiser, *The Supreme Court’s decision upholding the TikTok ban explained*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/6ABF-KEK7].

³² Για τα επίπεδα ελέγχου στο πλαίσιο της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος βλ. Snider, *Challenging Laws: 3 Levels of Scrutiny Explained*, διαθέσιμο στο [link](#)· και αναλυτικά Killion, *Freedom of Speech: An Overview, Congressional Research Service*, Report R47986, 2023, σελ. 4 επ. διαθέσιμο στο [link](#).

³³ Βλ. για τα στάδια ελέγχου, Kelso, *Clarifying the Four Kinds of Exacting Scrutiny Used in Current Supreme Court Doctrine*, 127 Penn State L. Rev. 375 (2023).

αναγνώρισε τον εκτεταμένο πολιτιστικό αντίκτυπο της εφαρμογής, ενώ συντάχθηκε με τις ανησυχίες της Κυβέρνησης ότι ο ρόλος της Κίνας δημιουργεί προβλήματα εθνικής ασφάλειας. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι για περισσότερους από 170 εκατομμύρια Αμερικανούς το TikTok προσφέρει μια ξεχωριστή και εκτεταμένη διέξοδο έκφρασης, ανέφερε η απόφαση του Δικαστηρίου³⁴. Αλλά το Κογκρέσο αποφάσισε ότι η εκποίηση είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των καλά υποστηριζόμενων ανησυχιών του για την εθνική ασφάλεια σχετικά με τις πρακτικές συλλογής δεδομένων και τη σχέση της TikTok με έναν μη εγχώριο αντίπαλο³⁵.

Το TikTok αμφισβήτησε τον νόμο για λόγους που άπτονται της Πρώτης Τροποποίησης, λέγοντας ότι η Κυβέρνηση όφειλε να χρησιμοποιήσει ηπιότερα μέτρα για να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες της για την ασφάλειά της. Για παράδειγμα, είπε η εταιρεία, το Κογκρέσο θα μπορούσε να απαγορεύσει την αποστολή δεδομένων των Αμερικανών στο εξωτερικό και να απαιτήσει την αποκάλυψη του ρόλου της Κίνας στη διαμόρφωση του αλγορίθμου της εφαρμογής. Η μητρική εταιρεία της TikTok, η ByteDance, δήλωσε ότι περισσότερο από το ήμισυ της εταιρείας ανήκει σε παγκόσμιους θεσμικούς επενδυτές και ότι η κινεζική κυβέρνηση δεν έχει άμεση ή έμμεση ιδιοκτησιακή συμμετοχή στην TikTok ή την ByteDance. Δεδομένου όμως, ότι η ByteDance έχει την έδρα της στο Πεκίνο και υπόκειται στον έλεγχο της Κίνας, το Ανώτατο Δικαστήριο δέχθηκε το επιχειρήμα της αμερικανικής Κυβέρνησης ότι οι ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια δικαιολογούν τον νόμο που επιβάλλει την πώληση ή την απαγόρευση του TikTok³⁶.

Από την απόφαση στην υπόθεση *TikTok v. Garland* προκύπτει ότι οι ανώτατοι δικαστές πιστεύουν πως ο κίνδυνος να χρησιμοποιήσει η Κίνα το TikTok για να κατασκοπεύσει τους Αμερικανούς είναι τόσο μεγάλος που επισκιάζει τις όποιες ανησυχίες για την ελευθερία του λόγου που απορρέουν από τον νόμο³⁷. Όπως σημειώνει επανειλημμένα το Δικαστήριο, περίπου 170 εκατομμύρια άνθρωποι στις Ηνωμένες Πολιτείες χρησιμοποιούν το TikTok, ενώ η εφαρμογή συλλέγει ένα τεράστιο φάσμα πληροφοριών από τους χρήστες της³⁸, τις οποίες θα μπορούσε δυνητικά να απο-

³⁴ Αν και ο πραγματικός βαθμός διείσδυσης της εφαρμογής (αλλά και αφοσίωσης σε αυτή) αμφισβητείται από το συνήθως έγκυρο *Atlantic Monthly*. Βλ. Lindsay, *Let's Not Fool Ourselves About TikTok – America won't miss the app*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025). Η εμπειρία, άλλωστε, της Ινδίας όπου η εφαρμογή απαγορεύτηκε το 2020 δείχνει ότι οι χρήστες πολύ γρήγορα στρέφονται σε άλλες εφαρμογές. Και τέτοιες υπάρχουν πολλές: βλ. Tiffany, *'I Won't Touch Instagram' – TikTok users are searching for a new home. Are there any good ones left?*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 16.01.2025).

³⁵ Liptak, *Supreme Court Backs Law Requiring TikTok to be Sold or Banned*, NYT 17.01.2025.

³⁶ Βλ. Volokh, *Speaking with and in favor of a foreign adversary is one thing. Allowing a foreign adversary to spy on Americans is another*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/Y4WH-26L8].

³⁷ Όπως επισημαίνεται μάλιστα, οι συντάκτες της Πρώτης Τροποποίησης δεν είχαν προφανώς σκεφτεί ως δυνατό, ένας εκδότης εφημερίδας (το κύριο μέσο έκφρασης λόγου τον 18ο αι.) να κατασκοπεύει ο ίδιος για να συλλέγει πληροφορίες, και αν το έκανε προφανώς δεν θα μπορούσε να επικαλεστεί τη προστασία της. Βλ. Natelson, *TikTok and the First Amendment*, Law and Liberty Blog, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 23.01.2025).

³⁸ Από ένα προφίλ σε έναν ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης επιτυγχάνεται μια πλήρης σκιαγράφηση του υποκειμένου των δεδομένων, καθώς συλλέγονται πληροφορίες, όπως όνομα, ημερομηνία γεννήσεως, πολιτικές και θρησκευτικές απόψεις, στοιχεία επικοινωνίας, προσωπική κατάσταση, αγαπημένα βιβλία, φωτογραφίες και πληροφορίες για την εκπαίδευση και την επαγγελματική σταδιοδρομία. Βλ. Παναγοπούλου, *Οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης: ως Εθνική, Ευρωπαϊκή και Διεθνής Πρόκληση της Προστασίας της Ιδιωτικότητας*, 2010, σελ. 63 επ. Για τη συνδεόμενη ειδική περίπτωση των ιστολογίων βλ. της ίδιας, *Περί της ελευθερίας των ιστολογίων (blogs): Οι νέες τεχνολογίες ως εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής πρόκληση στην ελευθερία διαδόσεως των ιδεών*, 2010.

κτήσει η κινεζική Κυβέρνηση. Όπως αναφέρει το Δικαστήριο, ο ιδιοκτήτης του TikTok με έδρα το Πεκίνο, η ByteDance, «υπόκειται σε κινεζικούς νόμους που απαιτούν από αυτήν να βοηθά ή να συνεργάζεται με το “έργο των μυστικών υπηρεσιών” της κινεζικής Κυβέρνησης και να διασφαλίζει ότι η τελευταία έχει τη δυνατότητα πρόσβασης και ελέγχου των ιδιωτικών δεδομένων που κατέχει η εταιρεία». Μεταξύ άλλων, το Δικαστήριο επικαλείται έκθεση του Κογκρέσου που διαπιστώνει ότι «οι πρακτικές συλλογής δεδομένων της TikTok επεκτείνονται στην ηλικία, τον αριθμό τηλεφώνου, την ακριβή τοποθεσία, τη διεύθυνση διαδικτύου, τη χρησιμοποιούμενη συσκευή, τις τηλεφωνικές επαφές, τις συνδέσεις σε κοινωνικά δίκτυα, το περιεχόμενο των ιδιωτικών μηνυμάτων που αποστέλλονται μέσω της εφαρμογής και τα βίντεο που παρακολουθούνται». Αυτές οι πληροφορίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν από την κινεζική Κυβέρνηση για να στοχοποιήσει ή ακόμη και να εκβιάσει ομοσπονδιακούς αξιωματούχους ή υψηλόβαθμα στελέχη επιχειρήσεων³⁹.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αμερικανική Κυβέρνηση έχει απαγορεύσει εδώ και καιρό σε ξένα κράτη και εταιρείες να κατέχουν βασικές υποδομές επικοινωνιών των ΗΠΑ, οπότε η απόφαση του Δικαστηρίου συνάδει με αυτή την προϊστορία. Ο Νόμος περί Ραδιοφώνου του 1912, για παράδειγμα, επέτρεπε μόνο στους πολίτες των ΗΠΑ να αποκτήσουν άδεια ραδιοφωνικού χειριστή. Και η ισχύουσα νομοθεσία των ΗΠΑ περιλαμβάνει παρόμοιες απαγορεύσεις για τον έλεγχο από ξένους ραδιοφωνικών σταθμών⁴⁰.

Οι δικαστές *Sonia Sotomayor* και *Neil Gorsuch* προσέθεσαν στην απόφαση σύμφωνες (*concurring*) γνώμες. Η δικαστής *Sotomayor* θεώρησε ότι το Δικαστήριο θα έπρεπε να είχε εξετάσει και τα ζητήματα που τέθηκαν ως προς την Πρώτη Τροποποίηση αντί να παρακάμψει το ζήτημα⁴¹, ενώ ο δικαστής *Gorsuch* έγραψε ότι πείστηκε από τις ανησυχίες σχετικά με τους τεράστιους όγκους προσωπικών πληροφοριών για δεκάδες εκατομμύρια Αμερικανούς. Συγκεκριμένα, κατά τη γνώμη του τελευταίου, το Δικαστήριο ορθώς απείχε από το να υποστηρίξει ότι υφίσταται συμφέρον της Κυβέρνησης να αποτρέψει «τη συγκεκαλυμμένη χειραγώγηση του περιεχομένου» ως δικαιολογία για τη συνταγματικότητα του νόμου⁴². Και τούτο διότι, κατά τα λεγόμενά του, η «συγκεκαλυμμένη χειραγώγηση του περιεχομένου» του ενός είναι η «εκδοτική διακριτική ευχέρεια» για τον άλλο⁴³. Οι δημοσιογράφοι, οι εκδότες και οι ομιλητές όλων των ειδών προβαίνουν συνήθως σε λιγότερο από διαφανείς κρίσεις σχετικά με το ποιες ιστορίες θα αφηγηθούν και πώς θα τις αφηγηθούν. Χωρίς αμφιβολία, η Πρώτη Τροποποίηση έχει πολλά να πει σχετικά με το δικαίωμα να κάνει κανείς αυτές τις επιλογές. Δεν έχει καμία σημασία ότι οι Αμερικανοί (όπως η TikTok Inc. και πολλοί από τους

³⁹ Βλ. Volokh, *Classified Evidence in the Tiktok Case*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025) [perma.cc/D5ZC-URX8].

⁴⁰ Millhiser, *The Supreme Court's decision upholding the TikTok ban*, ό.π. Ως προς τη χρήση ρυθμιστικών κανόνων επί των ΜΜΕ για την προώθηση συγκεκριμένων απόψεων για τη δομή της ανοιχτής κοινωνίας βλ. Lakier, *The TikTok Ban and the Limits of the First Amendment*, Law and Political Economy Blog, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 22.01.2025) [perma.cc/Q2PL-EN3X].

⁴¹ Βλ. απόφαση 604 U.S. (2025), Concurring Opinion of Justice Sotomayor, Nos. 24-656 and 24-657, διαθέσιμη στο [link](#).

⁴² Βλ. απόφαση 604 U.S. (2025), Concurring Opinion of Justice Gorsuch, Nos. 24-656 and 24-657, διαθέσιμη στο [link](#).

⁴³ Ibidem.

χρήστες της) μπορεί να επιθυμούν να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με το τι λένε σε συνεννόηση με έναν ξένο αντίπαλο⁴⁴.

Περαιτέρω, ο δικαστής *Gorsuch* σημειώνει ότι, όπως ήδη αποτυπώθηκε στην απόφαση *Whitney* κατά *Καλιφόρνιας* (1927)⁴⁵ «εκείνοι που κέρδισαν την ανεξαρτησία μας» γνώριζαν τη ζωτική σημασία της «ελευθερίας να σκέφτεσαι όπως θέλεις και να μιλάς όπως σκέφτεσαι», καθώς και τους κινδύνους που συνεπάγεται η καταστολή της ελεύθερης ροής των ιδεών. Γνώριζαν, επίσης, ότι εκτός από τις πιο ακραίες καταστάσεις, «το κατάλληλο φάρμακο για τις κακές συμβουλές είναι οι καλές». Ο ίδιος δικαστής επισημαίνει ότι πολύ συχνά τα τελευταία χρόνια η Κυβέρνηση έχει προσπαθήσει να λογοκρίνει τον ανεπιθύμητο λόγο στο διαδίκτυο, λες και το διαδίκτυο εξαιρείται κατά κάποιον τρόπο από την πλήρη ισχύ της Πρώτης Τροποποίησης, όπως λ.χ. αναλύεται στην απόφαση *Murthy* κατά *Missouri* (2024). Αλλά ακόμη και όταν οι καιροί και οι τεχνολογίες αλλάζουν, «η αρχή του δικαιώματος στην ελευθερία του λόγου είναι πάντα η ίδια», όπως εκφράστηκε στην απόφαση *Abrams* κατά *Ηνωμένων Πολιτειών* (1919)⁴⁶.

Ωστόσο, ο δικαστής *Gorsuch* διατήρησε σοβαρές επιφυλάξεις σχετικά με το αν ο νόμος είναι «ουδέτερος ως προς το περιεχόμενο» και, ως εκ τούτου, αν θα έπρεπε να διαφύγει του «αυστηρού ελέγχου»⁴⁷. Επιπλέον, ενώ δεν αμφιβάλλει για τις διάφορες «βαθμίδες ελέγχου», όπως συζητούνται στην νομολογία –«αυστηρός και ενδιάμεσος έλεγχος»– ωστόσο εκφράζει την ανησυχία ότι η διαμάχη σχετικά με αυτά τα επίπεδα ελέγχου δύναται μερικές φορές να αναπτυχθεί σε σημείο που να συσκοτίσει παρά να αποσαφηνίσει εν τέλει τα συνταγματικά ζητήματα. Αλλά ανεξάρτητα από την κατάλληλη βαθμίδα ελέγχου, είναι πεπεισμένος ότι ο νόμος επιδιώκει να εξυπηρετήσει ένα επιτακτικό δημόσιο συμφέρον: «να αποτρέψει μια ξένη χώρα, η οποία έχει οριστεί από το Κογκρέσο και τον Πρόεδρο ως αντίπαλο του Έθνους μας, από το να συλλέξει τεράστιους όγκους προσωπικών πληροφοριών για δεκάδες εκατομμύρια Αμερικανούς»⁴⁸.

Περαιτέρω, συμφώνησε με το γεγονός ότι το Δικαστήριο αρνήθηκε να εξετάσει τα διαβαθμισμένα στοιχεία που υπέβαλε η Κυβέρνηση, αλλά τα οποία απέκρυψε από τους αιτούντες και τους συνηγόρους τους, καθόσον οι προσπάθειες εισαγωγής μυστικών αποδεικτικών στοιχείων σε δικαστικές διαδικασίες γεννούν προφανείς συνταγματικές ανησυχίες. Υπενθύμισε ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την απόδειξη της υπόθεσης της Κυβέρνησης πρέπει να αποκαλύπτονται στον πολίτη, ώστε αυτός να έχει την ευκαιρία να αποδείξει ότι είναι αναληθή, παραπέμποντας στην απόφαση *Greene v. McElroy*, 360 U.S. 474, 496 (1959). Ο εν λόγω Δικαστής καταλήγει στο ότι το να μιλάς με έναν ξένο αντίπαλο και υπέρ αυτού είναι ένα πράγμα. Το να επιτρέπεις, όμως, σε έναν ξένο αντίπαλο να κατασκοπεύει Αμερικανούς είναι άλλο. Με τα δικά του

⁴⁴ Ibidem. Βλ. π.χ. *Lamont v. Postmaster General*, 381 U.S. 301 (1965) [δικαίωμα να λαμβάνει κανείς κομμουνιστικά προπαγανδιστικά έντυπα].

⁴⁵ *Whitney v. California*, 274 U.S. 357 (1927).

⁴⁶ Βλ. *Abrams v. United States*, 250 U.S. 616 (1919).

⁴⁷ Πράγματι, είναι αμφίβολο ότι ένας νόμος που θα υποχρέωνε έναν ιδιοκτήτη ΜΜΕ να το πωλήσει δεν θα ήταν προβληματικός από συνταγματική άποψη. Έτσι η *Lakier*, *The TikTok Ban and the Limits of the First Amendment*, ό.π.

⁴⁸ Βλ. απόφαση 604 U.S. (2025), Concurring Opinion of Justice Gorsuch, ό.π.

λόγια “*Speaking with and in favor of a foreign adversary is one thing. Allowing a foreign adversary to spy on Americans is another*”⁴⁹.

IV. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Η γενική σημασία της ελευθερίας της έκφρασης για τον δημόσιο διάλογο είναι προφανής: Οι εθνικές και διεθνείς εγγυήσεις της επιτρέπουν σε όλους να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους, να λαμβάνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες και να υπερασπίζονται τις πεποιθήσεις τους⁵⁰. Αποτελεί το θεμέλιο μιας δημοκρατικής, πλουραλιστικής κοινωνίας, να επιτρέπει τον ανοιχτό διάλογο και να προωθεί τον πολιτικό διάλογο, στον οποίο οι διαφορετικές απόψεις μπορούν να συζητούνται ελεύθερα και ανοιχτά, χωρίς τον φόβο αντιποίνων ή λογοκρισίας. Παραδοσιακά, ο δημόσιος διάλογος λάμβανε χώρα στα μέσα ενημέρωσης, όπως το ραδιόφωνο και ο έντυπος Τύπος. Αυτά έπαιζαν ουσιαστικό ρόλο στη δημοκρατική κοινωνία ως φόρουμ για τη διάδοση και την ανταλλαγή ιδεών, πληροφοριών και απόψεων. Η κεντρική τους λειτουργία ήταν η δημιουργία μιας δημόσιας σφαίρας ανεξάρτητης από το περιεχόμενο. Η συντακτική ευθύνη και η επιμέλεια αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος της παραγωγής και της διάδοσης του περιεχομένου. Ο καθορισμός της ημερήσιας διάταξης, η προετοιμασία και η πλαισίωση περιγράφουν τον ρόλο αυτών των μέσων στην πολιτική επικοινωνία και επηρεάζουν τις στάσεις των πολιτών έναντι των μέσων ενημέρωσης. Η δημοσιογραφική επιμέλεια, η νομική ευθύνη για το περιεχόμενο, η δημοσιογραφική ανεξαρτησία διασφάλιζαν (και συνεχίζουν να διασφαλίζουν) τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης στην κοινωνία και τους προστάτευε από τις σχετικές με το περιεχόμενο περιορισμούς, είτε από την ιδιωτική είτε από την κρατική πλευρά, επίσης στο πλαίσιο της δημόσιας ασφάλειας⁵¹.

Παρά τον συνεχιζόμενο σημαντικό ρόλο των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης τα κοινωνικά δίκτυα και οι επιγραμμικές πλατφόρμες, όπως οι πλατφόρμες Meta, X, YouTube, Instagram και Telegram έχουν πλέον σημαίνουσα θέση στη δημόσια πολιτική επικοινωνία. Αυτές οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες αντικαθιστούν εν μέρει τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, αλλά έχουν μια σημασία πέρα από τη λειτουργία τους ως μέσων ενημέρωσης ως γενικές βασικές επικοινωνιακές υποδομές για τις πιο διαφορετικές ατομικές και κοινωνικές ανάγκες επικοινωνίας και πληροφόρησης⁵². Ωστόσο, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά μέσα, οι πλατφόρμες δεν διανέμουν το δικό τους περιεχόμενο, αλλά

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Τις διεθνείς εγγυήσεις εξασφαλίζουν το άρθρο 10 ΕΣΔΑ και το άρθρο 11 παρ. 1 του ΧΘΔ, ενώ στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη εγγύηση αναλαμβάνει το άρθρο 14 του Συντάγματος.

⁵¹ Βλ. Saxer/Kollenberg, *Zugangsverbote zu Kommunikationsplattformen zum Schutz der (inter)nationalen Sicherheit – ein grundrechtsbasierter Überblick*, JZ 2024, σελ. 375, 376 επ. Σύνοψη της επιχειρηματολογίας σε των ιδίων, *Mr. President, Does the TikTok ban conform with the Constitution?*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 21.05.2024). βλ. και Saxer, *Tiktok wird geflutet mit Propaganda und Fake News – aber reicht das für ein Verbot der Plattform aus?*, NZZ (Int.) 07.05.2024, σελ. 11.

⁵² Βλ. Völzmann, *Freiheit und Grenzen digitaler Kommunikation. Die Sperrung durch soziale Netzwerke*, MMR 2021, σελ. 619, 622 επ. Πρβλ. Spindler, “Funktion und Verantwortung von Plattformen als Informations-Intermediäre”, σε Spiecker gen. Döhmman/Westland/Campos (επιμ.), *Demokratie und Öffentlichkeit im 21. Jahrhundert – zur Macht des Digitalen*, 2022, σελ. 75 επ.

(σχεδόν) αποκλειστικά περιεχόμενο τρίτων. Από την άποψη αυτή είναι απλώς πλατφόρμες χωρίς περιεχόμενο ή ειδικά δημοσιογραφικά πρότυπα, ανεξάρτητα από τη φύση του περιεχομένου που διαδίδεται. Για τον λόγο αυτό, δεν θεωρούν τους εαυτούς τους υπεύθυνους για το περιεχόμενο, το οποίο θα έπρεπε να ανήκει αποκλειστικά σε εκείνους που αναρτούν περιεχόμενο⁵³.

Μέτρα κατά του περιεχομένου των πλατφορμών που απειλεί την ασφάλεια περιορίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των πλατφορμών. Πρόκειται για φορείς θεμελιωδών δικαιωμάτων, ακόμη και αν δεν παράγουν και δεν διανέμουν το δικό τους περιεχόμενο, διότι η δημιουργία (επιμέρους) δημόσιων σφαιρών και η διάδοση περιεχομένου τρίτων ως βασική δραστηριότητα των πλατφορμών είναι η ίδια μια πράξη επικοινωνίας που προστατεύεται από την άποψη των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η κοινωνικά και πολιτικά κεντρική λειτουργία των πλατφορμών εμπίπτει έτσι αυτόματως στο πεδίο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων επικοινωνίας. Σε αυτό προστίθεται η ανεξάρτητη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των χρηστών έναντι των κρατικών περιορισμών, ενώ το πεδίο εφαρμογής των θεμελιωδών δικαιωμάτων που επιδρά στην οριζόντια σχέση μεταξύ πλατφόρμας και χρήστη είναι ασαφής ή αμφιλεγόμενη, καθώς πρόκειται για μια διάσταση που ισχύει αποκλειστικά μεταξύ ιδιωτών⁵⁴.

Οστόσο, η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πλατφορμών και των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης δεν φαίνεται να είναι ταυτόσημη, αν ακολουθήσει κανείς τη νομοθετική πρακτική. Σύμφωνα με αυτήν, οι πλατφόρμες μπορούν να υπόκεινται σε αυστηρότερους περιορισμούς όσον αφορά το διαδιδόμενο περιεχόμενο από ό,τι τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, όπως αποδεικνύεται ιδίως από τον Ευρωπαϊκή Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (Digital Services Act)⁵⁵. Οι ρυθμίσεις αυτές, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας αφαίρεσης περιεχομένου χωρίς νόμιμη διαδικασία, θα ήταν κανονικά αντισυνταγματικές για τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης. Οι νομοθετικές απαιτήσεις που αναγκάζουν τις πλατφόρμες να ελέγχουν το περιεχόμενο και να λαμβάνουν μέτρα κατά των χρηστών όχι μόνο θίγουν τα θεμελιώδη δικαιώματα επικοινωνίας των χρηστών, αλλά περιορίζουν και τις επιλογές επικοινωνίας των ίδιων των πλατφορμών⁵⁶. Στη νομοθετική πρακτική, αυτές οι πτυχές που σχετίζονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα συχνά παραμελούνται. Από τη σκοπιά των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η κατάσταση των πλατφορμών είναι κάπως σχιζο-

⁵³ Βλ. αντί πολλών Saxer, *Von den Medien zu den Plattformen*, 2023, σελ. 33 επ.

⁵⁴ Για τη σχετική προβληματική βλ. Τασόπουλο, «Άρθρο 14», σε: Βλαχόπουλο/Κοντιάδη/Τασόπουλο, *Σύνταγμα, Ερμηνεία κατ' άρθρο*, ηλεκτρ. έκδ., 2023, αρ. 675 επ.· Knebel, *Die Drittwirkung der Grundrechte und -freiheiten gegenüber Privaten: Regulierungsmöglichkeiten sozialer Netzwerke*, 2018, σελ. 106 επ., 109. Βλ. επίσης Löber/Roßnagel, *Das Netzwerkdurchsetzungsgesetz in der Umsetzung Bilanz nach der ersten Transparenzberichten*, MMR 2019, σελ. 71, 75· Augsberg/Petras, *Deplatforming als Grundrechtsproblem. Die Sperrung durch soziale Netzwerke*, JuS 2022, σελ. 97· Lüdemann, *Grundrechtliche Vorgaben für die Löschung von Beiträgen in sozialen Netzwerken. Private Ordnung digitaler Kommunikation unter dem Grundgesetz*, MMR 2019, σελ. 279, 280 επ.· τον ίδιο, *Digitalisierte Öffentlichkeiten und multipolare Grundrechtsverhältnisse*, ZUM 2021, σελ. 640 επ.· Wagner, *Kommunikation in sozialen Medien und Grundrechte- Zur Drittwirkung der Meinungsfreiheit und Ausgestaltung einer dienenden Medienfreiheit*, ZUM 2022, σελ. 861 επ. Κριτικά και εν μέρει αρνητικός ο Tschorr, *Soziale Netzwerke als Akteure für ein besseres Internet? Verfassungsrechtliche Überlegungen zur Praxis*, MMR 2020, σελ. 204, 206.

⁵⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ (Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες), ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σελ. 1.

⁵⁶ Βλ. Kaesling, *Evolution statt Revolution der Plattformregulierung*, ZUM 2021, σελ. 177 επ.

φρενική: από τη μία πλευρά, υποχρεώνονται από τον νόμο να περιορίζουν τα δικά τους δικαιώματα επικοινωνίας και τα δικαιώματα των χρηστών, ενώ από την άλλη πλευρά, υπάρχουν –ορθώς– φωνές, σύμφωνα με τις οποίες τα (θεμελιώδη) δικαιώματα των χρηστών θα πρέπει να ενισχυθούν έναντι των πλατφορμών, κάτι που ενίοτε γίνεται και στην πράξη από τα δικαστήρια κατά την ερμηνεία των ΓΟΣ των πλατφορμών⁵⁷. Το συνολικό αποτέλεσμα είναι ασυνεπές και αντίστοιχα μη ικανοποιητικό και ασαφές⁵⁸.

Τα κράτη υποχρεούνται να εγγυώνται την πρόσβαση στις πλατφόρμες ως υποδομές διάδοσης περιεχομένου. Η άρνηση πρόσβασης ή ο αποκλεισμός της πρόσβασης στο διαδίκτυο δεν παραβιάζει μόνο το δικαίωμα των πλατφορμών να διαδίδουν περιεχόμενο τρίτων, αλλά και τα δικαιώματα πληροφόρησης των χρηστών που δεν έχουν πλέον πρόσβαση στην πλατφόρμα, καθώς και την ελευθερία έκφρασης όσων επιθυμούν να διαδίδουν περιεχόμενο μέσω των πλατφορμών. Εν τέλει, είναι επίσης ευθύνη του κράτους να εκπληρώσει το καθήκον προστασίας έναντι των πλατφορμών για τους χρήστες και τους παρόχους και να νομοθετήσει για να διασφαλίσει την πρόσβαση στις πλατφόρμες. Αυτό γίνεται υπό την έννοια της κανονιστικής οργάνωσης της ελευθερίας της πληροφόρησης ή/και μέσω δικαστικού ελέγχου της άρνησης ή του κλεισίματος της πρόσβασης στις πλατφόρμες από τους φορείς εκμετάλλευσης των πλατφορμών, εφόσον μπορεί να θεμελιωθεί εθνική δικαιοδοσία. Είναι σαφές ότι πλέον, υπό το πρίσμα και της νομολογίας του ΕΔΔΑ⁵⁹ και του ΔΕΕ⁶⁰, τα εμπόδια για την απαγόρευση των πλατφορμών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι πολύ υψηλά.

⁵⁷ Βλ. για το θέμα αυτό αναλυτικά, Mast, *AGB-Recht als Regulierungsrecht*, JZ 2023, σελ. 277 επ. Πρβλ. επίσης Spindler, *Löschung und Sperrung von Inhalten aufgrund von Teilnahmebedingungen sozialer Netzwerke*, CR 2019, σελ. 238, 240.

⁵⁸ Saxer/Kollenberg, *Zugangsverbote*, ό.π., σελ. 375, 377.

⁵⁹ Το ΕΔΔΑ στο πλαίσιο του άρθρου 10 ΕΣΔΑ έχει ασχοληθεί με μέτρα που σχετίζονται με την ασφάλεια κατά πλατφορμών σε αρκετές περιπτώσεις. Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένα τονίσει την εξαιρετική σημασία του διαδικτύου και των ψηφιακών πλατφορμών ως μέσων πληροφόρησης και επικοινωνίας και ταυτόχρονα τα εντάσσει στο πεδίο προστασίας του άρθρου 10 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (*Times Newspapers Ltd v. UK*, 3002/03 και 23676/01, 10.03.2009). Το διαδίκτυο έχει καταστεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα με τα οποία τα άτομα μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης. (*Ahmet Yildirim v. Turkey*, 3111/10, 18.12.2012). Περαιτέρω, οι ψηφιακές υπηρεσίες έχουν ουσιαστική σημασία για τη συμμετοχή στις πολιτικές συζητήσεις, παρέχοντας εργαλεία για τη διάδοση περιεχομένου που δημιουργείται από τους χρήστες (*Delfi AS v. Estonia*, 64569/09, 16.06.2015). Το ΕΔΔΑ αποδίδει εξέχοντα ρόλο στη δομή της επικοινωνίας και στις ψηφιακές πλατφόρμες θέτοντας αυστηρές απαιτήσεις στο νομοθετικό πλαίσιο και στους προστατευτικούς μηχανισμούς σε σχέση με τις κρατικές εντολές αποκλεισμού και διαγραφής. Τα κράτη υποχρεούνται να εγγυώνται την πρόσβαση στις πλατφόρμες και να μην εμποδίζουν τις πλατφόρμες, ιδίως στον τομέα της εφαρμογής των θεμελιωδών δικαιωμάτων επικοινωνίας. Η άρνηση πρόσβασης ή ο αποκλεισμός της πρόσβασης στο διαδίκτυο δεν παραβιάζει μόνο το δικαίωμα των πλατφορμών να διαδίδουν περιεχόμενο τρίτων, αλλά και τα δικαιώματα πληροφόρησης των χρηστών που δεν έχουν πλέον πρόσβαση στην πλατφόρμα, καθώς και την ελευθερία έκφρασης όσων επιθυμούν να διαδίδουν περιεχόμενο μέσω των πλατφορμών. Βλ. αναλυτικά, αντί πολλών, Στρατηλάτη, «Άρθρο 5Α», σε: Βλαχόπουλος/Κοντιάδης/Τασόπουλος, *Σύνταγμα, Ερμηνεία κατ' άρθρο*, ό.π., αρ. 22 επ.

⁶⁰ Στο πλαίσιο των κυρώσεων της ΕΕ κατά της Ρωσίας σε σχέση με τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας, απαγορεύτηκε η λειτουργία των ρωσικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων στην ΕΕ, αλλά όχι των πλατφορμών. Προκειμένου να προστατευθεί ο δημόσιος λόγος από τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης, διάφορα ευρωπαϊκά κράτη έλαβαν μέτρα κατά των ρωσικών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, προκειμένου να περιορίσουν άμεσα ή έμμεσα τις δραστηριότητές τους. Στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 15.06.2017, T-262/15, *Kiselev κατά Συμβουλίου*, ECLI:EU:T:2017:392, εξετάστηκαν οι οικονομικές κυρώσεις του Συμβουλίου της ΕΕ κατά του επικεφαλής του ρωσικού κρατικού πρακτο-

V. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΩΝ

Η μέριμνα για την εθνική ασφάλεια βασίζεται στο συμφέρον του κράτους για αυτοσυντήρηση. Στην ουσία, η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων και τελικά και το οικονομικό και κοινωνικό σύστημα πρέπει να προστατεύονται από απειλητικές για την ασφάλεια επιθέσεις. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο μπορούν και πρέπει να φτάσουν τα προστατευτικά μέτρα είναι αμφιλεγόμενος. Στην υπόθεση *Whitney κατά Καλιφόρνιας* (1951), ο δικαστής *Brandeis* μείωσε την αναλογία κανόνων/εξαιρέσεων στον ακόλουθο εύστοχο παρονομαστή με τρόπο που είναι ενίοτε χαρακτηριστικός της συλλογιστικής του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ: «[...] το φάρμακο που πρέπει να εφαρμοστεί είναι περρισσότερη ομιλία, όχι επιβεβλημένη σιωπή»⁶¹. Οι περιορισμοί της επικοινωνίας αποτελούν επίσης εξαιρέσεις που απαιτούν νομιμοποίηση για την προστασία της ασφάλειας. Ως εκ τούτου, οι πολιτικές απειλές για μια ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία – η οποία μπορεί να υπάρξει μόνο στη βάση της ελεύθερης διαμόρφωσης της κοινής γνώμης – θα πρέπει να αντιμετωπίζονται πρωτίστως μέσω της επικοινωνίας. Αυτό δεν αλλάζει το γεγονός ότι το κράτος πρέπει να έχει στη διάθεσή του μέσα για την αντιμετώπιση των απειλών που μπορεί να προκύψουν από

ρείου ειδήσεων *Kiselev*. Στο πλαίσιο της εκτίμησης της αναλογικότητας, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο *Kiselev* επηρεάστηκε έμμεσα και όχι άμεσα από τις οικονομικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν. Επισήμανε ότι οι δηλώσεις που υποκινούν τη βία, το μίσος ή τη μισαλλοδοξία δεν προστατεύονται και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο *Kiselev* δικαιολόγησε τη στρατιωτική επέμβαση στην Ουκρανία με τις εκπομπές για τις οποίες ήταν υπεύθυνος υποστηρίζοντας αποσταθεροποιητικές ενέργειες για την Ουκρανία. Ειδικότερα, οι εκπομπές στις οποίες συμμετείχε στη Λετονία και τη Λιθουανία χαρακτηρίστηκαν ως πολεμική προπαγάνδα σύμφωνα με τα πορίσματα των εκεί αρχών. Έτσι, σε αντίθεση με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η παρούσα υπόθεση δεν αφορά τη λήψη κατασταλτικών μέτρων από ένα κράτος κατά προσώπου που διαμένει στο έδαφός του, αλλά προληπτικά μέτρα κατά προσώπου που διαμένει σε άλλο κράτος και παρουσιάζει την κατάσταση στην Ουκρανία από μια οπτική γωνία που είναι ευνοϊκή για τη ρωσική Κυβέρνηση. Ως εκ τούτου, οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν στον *Kiselev* κρίθηκαν κατάλληλοι από το δικαστήριο. Η ουσία της ελευθερίας της έκφρασης του *Kiselev* δεν επηρεάστηκε, διότι ήταν σε θέση να συνεχίσει τις δραστηριότητές του στη Ρωσία και τα μέτρα ήταν προσωρινά. Βλ. *Maubernard, Propagande d'Etat et liberté d'expression*, RTDH 2018, σελ. 273. Μετά τη ρωσική επίθεση στην Ουκρανία, το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε να λάβει περαιτέρω περιοριστικά μέτρα στο πλαίσιο κυρώσεων με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/350 (ΕΕ L 65 της 02.03.2022, σελ. 1) με στόχο την παρεμπόδιση της μετάδοσης των προγραμμάτων *Russia Today* (RT) και *Sputnik* σε πολλά κράτη μέλη. Με την προσφυγή που άσκησε η RT France ενώπιον του Δικαστηρίου ζήτησε την ακύρωση της απόφασης του Συμβουλίου (ΚΕΠΠΑ) 2022/351. Το Δικαστήριο όσον αφορά την απαγόρευση της διάδοσης, ανέφερε ότι μια γενική και απόλυτη απαγόρευση της διάδοσης θα συνιστούσε μέτρο λογοκρισίας, το οποίο θα ήταν ασυμβίβαστο με τους στόχους του Κανονισμού. Ωστόσο, μια τέτοια απαγόρευση δεν υπήρχε. Επιπλέον, τα μέτρα κατά των δηλώσεων που υποκινούν το μίσος, τη βία και τη μισαλλοδοξία είναι επίσης κατ' αρχήν επιτρεπτά, βλ. Γενικό Δικαστήριο, απόφαση της 27.07.2022, T-125/22, *RT France*, ECLI:EU:T:2022:483, σκ. 57 επ., και τον σχετικό σχολιασμό: *Gundel, Europäischer Grundrechtsschutz für (dritt-)staatliche Propagandasender?, Anmerkung zum Urteil des EuG v. 27.7.2022, Rs. T-125/22 (RT France/Rat)*, EuR 2023, σελ. 110-119· *Szép/Wessel, Balancing restrictive measures and media freedom: RT France v. Council*, CMLR 60 (2023), σελ. 1384-1396· *Lonardo, Censorship in the EU as a result of the war in Ukraine: RT France v Council of the European Union*, ELR 48 (2023), σελ. 707· *Jacqué, Liberté d'information et mesures restrictives*, RTDH 2024, σελ. 719. Για τα θέματα περιορισμών του πολιτικού λόγου, πρβλ. εδώ *Tassopoulos, The Constitutional Problem of Subversive Advocacy in the United States of America and Greece. A Comparison of the Legal Guarantees of Political Speech in Times of Crisis*, 1993.

⁶¹ *Whitney v. California*, ό.π., 377: “[...] the remedy to be applied is more speech, not enforced silence”.

δραστηριότητες που προστατεύονται από τα θεμελιώδη δικαιώματα της επικοινωνίας. Ο ρόλος του κράτους εδώ είναι διφορούμενος και χαρακτηρίζεται από αντικρουόμενους στόχους. Η ελευθερία –έχει επισημανθεί– «είναι επικίνδυνη» ή μπορεί να οδηγήσει σε κινδύνους⁶².

Ωστόσο, είναι η δύναμη του δημοκρατικού πολιτεύματος ότι ακόμη και όσοι αντιτίθενται σε αυτό το κράτος, και ενίοτε τοποθετούνται εκτός του συστήματος κανόνων και αξιών του, προστατεύονται από αυτό στο μέτρο του δυνατού. Αυτό δεν αποκλείει τη λήψη αυστηρών μέτρων σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Όμως, τα μέτρα αυτά πρέπει επίσης να σέβονται το περιεχόμενο των θεμελιωδών δικαιωμάτων επικοινωνίας. Τούτο ισχύει και για τα μέτρα που λαμβάνονται κατά των ενδιάμεσων. Κατ' ακολουθία, η απαγόρευση μιας εφαρμογής που λειτουργεί ως υποδομή επικοινωνίας και παρέχει πρόσβαση σε αμέτρητο περιεχόμενο θα πρέπει να είναι επιτρεπτή μόνο σε ακραίες περιπτώσεις, εάν το διανεμόμενο περιεχόμενο παραβιάζει κατά κύριο λόγο θεμελιώδεις κανόνες και αξίες που προστατεύουν την ασφάλεια σε μαζική κλίμακα, ή εάν τα δεδομένα των χρηστών που συλλέγονται από την πλατφόρμα χρησιμοποιούνται με καταχρηστικό τρόπο που παραβιάζει σαφώς την ασφάλεια και τα προσωπικά τους δεδομένα. Διαφορετικά, μια τέτοια απαγόρευση θα ήταν δυσανάλογη. Για παράδειγμα, η απαγόρευση του TikTok στη περίπτωση της Πολιτείας της Μοντάνα δεν βασίστηκε στο περιεχόμενο που δίδεται, αλλά στον φόβο ότι το TikTok θα αποκάλυπτε δεδομένα χρηστών στις κινεζικές αρχές κατά παράβαση των δικαιωμάτων των χρηστών και ότι αυτό θα απειλούσε, ως αποτέλεσμα, την ασφάλεια της Μοντάνα. Αυτή η αιτιολόγηση δεν είναι πειστική, εφόσον τα συμφέροντα ασφαλείας δύσκολα μπορούν να είναι πολύ σημαντικά σε μια μικρή Πολιτεία των ΗΠΑ. Επιπλέον, ο φόβος αυτός φαίνεται να βασίζεται κυρίως σε εικασίες και ελάχιστα σε αδιάσειστα γεγονότα. Ωστόσο, εάν αποδεικνυόταν ότι η ByteDance Ltd. όντως διαβιβάζει συστηματικά δεδομένα χρηστών στις κινεζικές αρχές κατά παράβαση της προστασίας δεδομένων και άλλων συμφερόντων εμπιστευτικότητας, η απαγόρευση της εφαρμογής TikTok θα μπορούσε να είναι μια επιλογή. Αυτό ισχύει και για την Ευρώπη⁶³.

Πράγματι, στο πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ), τίθεται το ερώτημα κατά πόσον το TikTok πληροί τις απαιτήσεις του προγράμματος αναθεώρησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ), ως προς τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες (άρθρα 44 επ. του ΓΚΠΔ). Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων οφείλουν, μεταξύ άλλων, να αξιολογούν το επίπεδο προστασίας των δεδομένων στην τρίτη χώρα. Αυτό προϋποθέτει επίσης τη συμπερίληψη των συνθηκών του κράτους δικαίου και του πλαισίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην τρίτη χώρα. Λόγω της εύθραυστης κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα, παραμένει αμφίβολο αν θα επιτευχθεί το απαραίτητο ισοδύναμο με την ΕΕ επίπεδο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ενόψει της πρόσβασης των κινεζικών αρχών ασφαλείας στα δεδομένα των χρηστών, η μαζική και αυθαίρετη διαβίβαση στις κινεζικές κυβερνητικές αρχές δεν περιορίζεται πλέον σε ό,τι είναι «απολύτως αναγκαίο». Αυτό έχει ως αποτέλεσμα δυσανάλογη παρέμβαση στα θεμελιώδη δι-

⁶² Massing, *Meinungsfreiheit und Schutz der verfassungsrechtlichen Ordnung*, JZ 2012, σελ. 585.

⁶³ Saxer/Kollenberg, *Zugangsverbote*, ό.π., σελ. 384 επ.

καιώματα των χρηστών σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8 του ΧΘΔ⁶⁴. Ο καθοριστικός παράγοντας θα είναι επομένως οι συστηματικές παραβιάσεις των θεμελιωδών διατάξεων περί προστασίας δεδομένων και των συμφερόντων ασφαλείας και όχι το περιεχόμενο που διαδίδεται⁶⁵. Ωστόσο, το τελευταίο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη στάθμιση των συμφερόντων των θεμελιωδών δικαιωμάτων της πλατφόρμας και των χρηστών της⁶⁶.

VI. ANTI ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η τελευταία λέξη δεν έχει ειπωθεί στην υπόθεση αυτή⁶⁷. Το TikTok θα συνεχίσει να απασχολεί προς το παρόν το κοινό, τους πολιτικούς και τα δικαστήρια, ιδίως το Κογκρέσο των ΗΠΑ. Ο εκλεγμένος πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε ήδη την Κυριακή 19.01.2025, ημέρα που το TikTok «έσβησε», ότι θα λάβει εκτελεστικά μέτρα κατά την πρώτη ημέρα της θητείας του για να επιτρέψει στο TikTok να συνεχίσει να λειτουργεί προσωρινά στις ΗΠΑ, ενώ άφησε να εννοηθεί ότι η Κυβέρνηση των ΗΠΑ θα μπορούσε να αναλάβει μερικώς την ιδιοκτησία του συγκεκριμένου ιστότοπου κοινωνικής δικτύωσης⁶⁸. Ο Τραμπ ανέφερε σε ανάρτηση στο δικό του δίκτυο κοινωνικής δικτύωσης Truth Social ότι «δεν θα αφήσει το TikTok να μείνει σκοτεινό» μετά την ανάληψη των καθηκόντων του τη Δευτέρα 20.01.2025. Η εφαρμογή TikTok τέθηκε εκτός λειτουργίας αργά το βράδυ του Σαββάτου λόγω του δικομματικού νόμου για την απαγόρευση της, για να επανέλθει λίγο αργότερα μετά τις δηλώσεις του Τραμπ. Ο τελευταίος πράγματι με την ανάληψη των καθηκόντων του υπέγραψε στις 20.01.2025 *Executive Order*⁶⁹ που ουσιαστικά αναστέλλει την εφαρμογή του PAFACAA για 75 ημέρες ενόψει επιλύσεως του ζητήματος ελέγχου επί της εφαρμογής. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η αυτόνομη άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας, όταν υπάρχει αντίθετη διάταξη νόμου, είναι παράνομη και δεν προστατεύει τις εταιρείες που φιλοξενούν την εφαρμογή από τυχόν κυρώσεις⁷⁰. Εν τούτοις, είναι δείγμα της πολιτικής συγκυρίας ότι το Διάταγμα εφαρμόζεται στην πράξη εν αναμονή της επιλύσεως της αμερικανοκινεζικής αυτής διαφοράς⁷¹.

Στη δική μας πλευρά του Ατλαντικού, η αρμόδια επίτροπος της ΕΕ, Henna Virkkunen, εξή-

⁶⁴ Έτσι *ibidem*, σελ. 385.

⁶⁵ Ως προς τα τιθέμενα ζητήματα σχετικά με το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων και πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, βλ. γενικά Παναγοπούλου, *Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό*, 2023.

⁶⁶ Saxer/Kollenberg, *Zugangsverbote*, ό.π., σελ. 385 επ.

⁶⁷ Βλ. [link](#) (τελευταία πρόσβαση 19.01.2025).

⁶⁸ Η λύση αυτή δεν αντιμετωπίζει ουσιαστικά το ζήτημα, καθώς η Κίνα εξακολουθεί να απαγορεύει την εξαγωγή του αλγόριθμου της TikTok, όπως εύλογα επισημαίνει ο Jahn, *Verkauf ist nur eine Scheinlösung*, *Handelsblatt* 23.01.2025, σελ. 14.

⁶⁹ Κείμενό της στο [link](#). Σχολιασμός της από Blackman, *President Trump's TikTok Executive Order*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 21.01.2025).

⁷⁰ Βλ. Rozenshtein, *Trump's TikTok Executive Order and the Limits of Executive Non-Enforcement*, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 21.01.2025) [perma.cc/7JBV-5FGX]. Για την μορφή αυτή διατεταγμένης αδράνειας της διοικήσεως βλ. Price, *Reliance on Nonenforcement*, 58 Wm. & Mary L. Rev. 937 (2017), σελ. 937.

⁷¹ Σημειωτέον, ότι ήταν ο Τραμπ εκείνος που πρώτος έθεσε στη δημόσια συζήτηση το πρόβλημα που θέτει για την εθνική ασφάλεια η εφαρμογή TikTok και ο αλγόριθμος της. Υπέγραψε μάλιστα στις 06.08.2020 *Executive Order* η οποία απαγόρευε την εφαρμογή, αλλά της οποίας η υλοποίηση σταμάτησε μετά από δικαστική εντολή.

γινε ότι στόχος της Επιτροπής είναι «να διασφαλίσει ότι όλες οι πλατφόρμες στην ΕΕ σέβονται τη νομοθεσία της, η οποία δημιουργεί ένα δίκαιο, ασφαλές και δημοκρατικό διαδικτυακό περιβάλλον για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες». Υπογραμμίστηκε ότι τα μέτρα αυτά είναι απαραίτητα προκειμένου να εκτιμηθούν οι συστημικοί κίνδυνοι που εγκυμονεί μια πλατφόρμα. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ παρακολουθεί τις δραστηριότητες του πολυεκατομμυριούχου Elon Musk εδώ και αρκετό καιρό, ενώ σε εξέλιξη βρίσκονται διάφορες διαδικασίες κατά της πλατφόρμας Χ ιδιοκτησίας του για φερόμενες παραβιάσεις βάσει του Digital Service Act (DSA), που θεωρείται αιχμηρό ξίφος κατά της επιρροής των μεγάλων πλατφορμών. Στόχος των διαδικασιών είναι να εξεταστεί κατά πόσον η πλατφόρμα συμμορφώνεται με τους κανονισμούς για τον περιορισμό της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης. Εάν οι πλατφόρμες δεν συμμορφωθούν, αντιμετωπίζουν αυστηρές κυρώσεις –μεταξύ άλλων πρόστιμα ύψους έως και έξι τοις εκατό του συνολικού ετήσιου παγκόσμιου κύκλου εργασιών τους. Η Επιτροπή της ΕΕ μπορεί επίσης να επιβάλλει ημερήσια πρόστιμα μέχρι να διορθωθούν τα εντοπιζόμενα ζητήματα, ενώ οι μεγάλες υπηρεσίες όπως το Facebook, το Instagram, το TikTok και το X υπόκεινται σε αυστηρότερους κανόνες από ό,τι οι μικρότερες πλατφόρμες⁷².

⁷² Βλ. [link](#) (τελευταία πρόσβαση 17.01.2025).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σύγκριση Ενδιάμεσου (intermediate) και αυστηρού (strict) επιπέδου ελέγχου (scutiny) στο πεδίο της ελευθερίας του λόγου (Πρώτη Τροποποίηση) κατά τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ		
	Αυστηρό Επίπεδο (Strict Scrutiny)	Ενδιάμεσο Επίπεδο (Intermediate Scrutiny)
Πότε εφαρμόζεται	Νομοθεσία που αφορά το περιεχόμενο (content-based laws)	Περιορισμοί σε λόγο που συνδέεται με οικονομικές δραστηριότητες (commercial speech restrictions) Περιορισμοί σε ουδέτερες περιεχομένου ρυθμίσεις (content neutral restrictions), όπως περιορισμοί στον χρόνο, τόπο ή τρόπο. Νομοθεσία που ρυθμίζει συμπεριφορά που περιλαμβάνει στοιχεία λόγου και μη λόγου (speech and nonspeech elements).
Πυκνότητα του αναγκαίου δημοσίου συμφέροντος (Strength of government Interest required)	Επιτακτικό (compelling) δημόσιο συμφέρον	Σημαντικό (important) ή επαρκές (substantial) δημόσιο συμφέρον
Αναγκαίο επίπεδο περιορισμού (level of tailoring)	Στενό (narrow tailoring): Ελάχιστα αναγκαία περιοριστικά μέτρα (least restrictive means)	Στενό (narrow tailoring): όχι ευρύτερο του αναγκαίου (not substantially broader than necessary) Αφήνει ανοιχτές ευρύτατες εναλλακτικές, για την επικοινωνία του μηνύματος (ρυθμίσεις ως τον χρόνο, τόπο ή τρόπο).

Πηγή: Congressional Research Service

